

STATUTUL JURIDIC AL INSPECTORULUI INSPECȚIEI MUNCII

Felicia PĂSCĂLUȚĂ,
magistru în drept,
Universitatea de Stat din Moldova

SUMMARY

The role of labour inspection in any country is to promote compliance with the national law of employment, as well as good practices to achieve the basic rights of workers, the socio-economic balance and effective relationships as a basis for the establishment of a constructive social dialogue and, consequently, of a favourable investment climate. The main personnel that must perform the tasks of labour inspection are labour inspectors. Labour inspection and labour inspectors are part of the executive power, and their mission is to support the development of social and labour relations in the right direction.

Un rol al inspecției muncii în orice țară este promovarea respectării legislației naționale a muncii, precum și a bunelor practici pentru realizarea drepturilor de bază ale lucrătorilor, a dezvoltării social-economice echilibrate și a relațiilor eficiente ca bază pentru stabilirea unui dialog social constructiv și, în consecință, a unui climat investițional favorabil.

Personalul principal care trebuie să îndeplinească sarcinile Inspecției Muncii îl formează inspectorii de muncă. Inspecția Muncii și inspectorii de muncă fac parte din aparatul puterii executive, iar misiunea lor este de a susține dezvoltarea relațiilor de muncă și sociale în direcția corectă. Inspectorii muncii sunt funcționari publici specializați și, în atare exercițiu, ei trebuie să fie foarte competenți și capabili de a-și îndeplini funcțiile conform unor standarde tehnice înalte. Aceasta implică un proces bun de selectare a acestora, calificare academică înaltă la intrarea în serviciu și în procesul de instruire în cadrul serviciului. În activitatea lor, inspectorii trebuie să cunoască: prezentarea generală a problemei; Convențiile și recomandările Organizației Internaționale a Muncii; legislația națională, politica de stat și structurile executive; colaborarea cu alte autorități guvernamentale, ONG-uri; cooperarea cu patronatele și sindicatele.

Capacitatea juridică a inspectorilor de muncă ca subiecți în dreptul muncii apare odată cu învestirea lor în funcție (angajarea) și, ca și la oricare alt funcționar public, ține de anumite criterii. Criteriile generale se regăsesc în legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public art. 27, [1] iar cerințele speciale sunt expuse în actele normative interne și internaționale cu privire la inspecția muncii.

Conform legislației muncii, inspectorii de muncă, având statut de funcționar public, asupra lor se răsfrâng garanțiile și înlesnirile acordate prin lege inspectorilor de muncă ca pentru funcționari publici, precum și anumite garanții suplimentare, acordate de legislația în vigoare, dintre care cea mai importantă o indicăm ca fiind imunitatea acestora față de remanierea și schimbările guvernamentale, art. 6 Convenția nr. 81 a OIM, [2] precum și orice influență neprevăzută din afară. [3]

Puterea este dreptul de a acționa cu efect asupra altor persoane. În scopul desfășurării unei activități eficiente, inspectorii trebuie să dispună de 3 tipuri diferite de atribuții și calificări, [4] dar care, respectiv, sunt corelative: putere oficială (autorizare); competență tehnică; caracteristici sau calități personale.

Puterea oficială se manifestă prin autorizările conferite inspectorului în virtutea actelor normative, condițiilor relațiilor oficiale și prin drepturile și obligațiile incluse în fișa de post. Principiul principal în exercitarea puterii oficiale de către inspector este următorul: „Persoana împuternicită prin lege trebuie să fie obligată prin lege”. Dintre obligațiile inspectorilor de muncă aș menționa: integritatea, independența și imparțialitatea.

Integritatea se manifestă prin faptul că inspectorii trebuie să adopte cele mai înalte standarde de integritate profesională, inclusiv să fie demni de încredere, onești și politicoși. Integritatea garantează credibilitatea inspectorilor publici, precum și a acțiunilor și deciziilor acestora.

Statutul de funcționar public le conferă independență inspectorilor muncii, iar această independență trebuie să fie deplină atât în cazul schimbării guvernului, cât și ca protecție de influențe externe inadecvate. Se interzice ca inspectorii să aibă vreun interes direct sau indirect în întreprinderile aflate sub supravegherea lor. Independența și imparțialitatea inspectorilor sunt condiții esențiale dacă dorim ca cele două părți, angajatorii și lucrătorii, să aibă încredere deplină în obiectivitatea și neutralitatea lor, atunci când ei aplică legea.

Menționez o altă obligație a inspectorilor, cum ar fi confidențialitatea profesională, care se manifestă prin două situații. Astfel, inspectorilor nu li se permite să divulge nici un fel de secrete comerciale sau cu privire la producție aflate în virtutea funcțiilor exercitate, chiar și după ce încetează să mai lucreze ca inspectorii. Pe de altă parte, există confidențialitatea referitoare la sursa plângerii, deci inspectorii trebuie să trateze sursele oricăror plângeri ca fiind

absolut confidențiale și să nu divulge nici un fel de indiciu angajatorului că vizita de inspecție ar avea loc din cauza unei plângeri. Această obligație are două motive: de a proteja lucrătorii care depun plângeri și de a face lucrul inspectorului mai eficace.

Inspectorii muncii trebuie să dispună de profesionalism și competență, astfel în inspecția muncii este necesar un nivel înalt de profesionalism. Angajatorii și lucrătorii acceptă sfaturile inspectorilor muncii și chiar le solicită, doar dacă inspecțiile muncii sunt percepute ca autorități profesionale și competente de la care pot învăța. Pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor, manifestarea spiritului de inițiativă, pentru activitate îndelungată și ireproșabilă în serviciul public, inspectorii sunt stimulați sub formă de: premiu, mulțumire, diplomă de onoare. Stimulările se înscriu în carnetul de muncă și în dosarul personal al funcționarului public.

Competența tehnică este o combinație de cunoștințe, abilități și experiență acumulate de inspectorii și include următoarele: cunoașterea extensivă a actelor normative; cunoștințe tehnice în domenii specifice cum ar fi, construcții, chimie; cunoștințe în domeniul economiei; abilitatea de a oferi consultanță vizând aplicarea legii; aptitudini de a analiza procesele de lucru și de a identifica problemele.

Calități personale, combinarea puterii oficiale și a competenței tehnice este esențială pentru eficacitatea controlului. Calitățile personale includ abilitatea de a comunica cu alte persoane; de a motiva și a convinge oamenii; de a obține încredere și a realiza cooperare; de a evita și a soluționa situațiile de conflict.

Pe parcursul activității lor, inspectorii se pot confrunta cu situații care nu sunt prevăzute de legile și reglementările în vigoare și care pot genera inechitate socială. Asemenea cazuri trebuie identificate, descrise, explicate și raportate inspectorilor superiori. Ulterior, problemele identificate, care nu sunt prevăzute de legislație, se includ, de regulă, în raportul anual de activitate a inspecției. Raportul anual este un instrument administrativ important. Dacă este bine întocmit, acesta oferă informații valoroase despre activitățile generale ale inspectoratului, nivelul de performanță, rezultatele și succesele lui și despre problemele importante care trebuie avute în vedere în viitor.

Inspectorii de muncă sunt actorii de bază în promovarea unei dezvoltări social-economice echilibrate. Inspectorul este persoana care deține împuternicirea unică să intre liber și fără obstacole la locurile de muncă la orice oră din zi sau noapte; să negocieze cu angajatorii îmbunătățirea condițiilor de muncă și respectarea regulamentelor; să raporteze și să întreprindă acțiuni hotărâte în legătură cu încălcările comise; să implice alte autorități, dacă este necesar, să aplice sancțiuni și să inițieze proceduri legale în baza autorității pe care o deține și în baza legii.

Acordarea de împuterniciri inspectorilor nu înseamnă că aceștia pot face orice. Puterea acordată inspectorilor trebuie limitată de un set de obligații de serviciu. Inspectorii trebuie: [5] să informeze patronii despre prezența lor atunci când efectuează vizite de inspecție (nu în toate cazurile); să prezinte patronilor legitimația de inspector al muncii; să nu divulge procesele secrete și informațiile de care a luat cunoștință pe parcursul controlului; să păstreze confidențialitatea asupra oricărei reclamații; să fie independent, imparțial și obiectiv; să nu aibă interese în întreprinderile inspectate; să prezinte conducerii rapoarte individuale de inspecție și rapoarte periodice de activitate; să nu manifeste un comportament corupt și lipsit de etică.

În cadrul activității sale, inspectorii de muncă asigură respectarea legislației muncii, unde unanim este acceptat faptul că cea mai bună cale de a asigura respectarea legii este de a preveni încălcările reglementărilor în domeniul protecției muncii; consultă patronii și lucrătorii referitor la căile de respectare a cadrului legal; raportează superiorilor despre problemele și deficiențele omise de reglementările în vigoare etc.

În multe țări, inspectorii au funcții suplimentare, cum ar fi: promovarea unor relații armonioase și a dialogului social dintre patroni și lucrători; investigarea reclamațiilor și concilierea în litigiile dintre patroni și lucrători și rezolvarea anumitor aspecte de asigurare socială, în special, compensațiile pentru lucrători.

În lumea muncii, Inspecția Muncii, prin intermediul inspectorilor muncii, este cel mai important instrument al prezenței și intervenției statului pentru a proiecta și stimula dezvoltarea culturii de prevenire și a contribui la aceasta.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea nr.158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 230-232 din 01.01.2008, art. 15.
2. Convenția nr. 81 privind Inspecția Muncii în industrie și comerț, adoptată la 11.07.1947 și ratificată de către Parlamentul Republicii Moldova la 26.09.1995// *Tratate internaționale*, vol. 27, 2001.
3. Legea privind Inspecția Muncii, nr.140-XV din 10.05.2001, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 68-71 din 29.06.2001.
4. Ghid de implementare a conceptului inspecției integrate a muncii, Chișinău, 2010. Inspecția Muncii: ce este și cu ce se ocupă Inspecția Muncii, Chișinău, 2010.
5. Codul Muncii al Republicii Moldova, nr. 154-XV din 28.03.2003, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 159-162/648 din 29.07.2003.